

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЧЕТВЪРТО ОТДЕЛЕНИЕ

„АСКОН” АД СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 9970/05 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

16 октомври 2012 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

11/02/2013 г.

Това решение е окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал.2 от Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на „Аскон” АД срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Четвърто отделение),
заседаващ в състав:

Лех Гарлицки (Lech Garlicki), *председател*,

Давед Тор Бьорвинсон (David Thór Björgvinsson),

Пейви Хирвеле (Päivi Hirvelä),

Георге Николау (George Nicolaou),

Леди Бианку (Ledi Bianku),

Здравка Калайджиева,

Винсент А. де Гаetano (Vincent A. De Gaetano), *съдии*,

и Лорънс Ърли (Lawrence Early), *секретар на отделението*,

След проведено закрито заседание на 25 септември 2012 г.,

Се произнесе със следното съдебно решение, постановено на
същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 9970/05 г.) срещу Република България, подадена на 12 март 2005 г. пред Съда, на основание на член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията”) от българското акционерно дружество „Аскон” АД („дружеството жалбоподател”).

2. Дружеството жалбоподател е представлявано от г-н С. Георгиев, адвокат, практикуващ в София. Българското правителство („Правителството”) е представлявано от своя агент, г-жа М. Димова, от Министерство на правосъдието.

3. Дружеството жалбоподател твърди, по-специално, че Върховният касационен съд в нарушение на Конвенцията е отказал да разгледа представените от него доказателства.

4. На 9 септември 2010 г. е изпратено уведомление за жалбата до правителството. Решено е също така жалбата да бъде разгледана по същество едновременно с разглеждането на нейната допустимост (член 29, параграф 1).

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. Дружеството жалбоподател е учредено през 1991 г. и е със седалище в град София.

6. През 1989 г. държавното предприятие Б. (по-късно държавно дружество) изтегля банков кредит, който не успява да върне. През 1994 г. Министерството на финансите и банката кредитор подписват споразумение, съгласно което държавата поема дълга, като предоставя на банката издадени от държавата облигации.

7. Впоследствие дружеството жалбоподател става правоприменик на дружеството Б. и се ангажира да изплати заема към държавата.

8. На 5 юли 2000 г. директорът на Агенцията за държавни вземания оповестява оценка, съгласно която към 1 май 2000 г. дружеството жалбоподател дължи на държавата над 4 000 000 американски долара (USD), която сума представлява главницата по кредита от 1989 г. заедно с дължимата лихва.

9. На 21 юли 2000 г. дружеството жалбоподател поисква постановяване на установително съдебно решение, че не дължи тази сума, тъй като дългът е погасен по давност. С решение от 5 юни 2003 г. Софийски градски съд уважава искането. На 18 ноември 2003 г. Софийски апелативен съд потвърждава това решение. И двете съдилища присъждат на дружеството жалбоподател разноските, направени по делото.

10. През ноември 2003 г. дружеството жалбоподател взема решение да премести седалището си, което до този момент е било в град Асеновград, в град София. Назначен е също така и нов изпълнителен директор. Тези промени са вписани в търговския регистър на 18 декември 2003 г.

11. В гражданското производство по жалба на Агенцията за държавни вземания Върховният касационен съд („ВКС”) с окончателно решение от 22 юни 2004 г. потвърждава решенията на подолните съдилища. В протокола от съдебното заседание, проведено на 14 юни 2004 г., е посочено, че страна по делото е „Аскон” АД – София.

12. ВКС обаче отказва да присъди на дружеството жалбоподател претендираните разноски за касационното производство, тъй като счита, че тези разходи, в размер на 256 717 долара, са направени от дружеството „Аскон” АД със седалище в град София, което е подписало договора за правна помощ и съответните фактури, а не от ищеца „Аскон” АД със седалище в Асеновград. ВКС отбелязва също, че според документите по делото „Аскон” АД със седалище в град София и „Аскон” АД със седалище в Асеновград са представлявани от различни изпълнителни директори.

13. На 28 юни 2004 г. дружеството жалбоподател подава искане по член 192, алинея 4 от Гражданския процесуален кодекс, който е в сила по това време (вж. параграф 17 по-долу), решението от 22 юни 2004 г. да бъде изменено и да му се присъдят разноските, направени в касационното производство. То посочва, че въпросните разходи са направени от него, а не от друго дружество и представя доказателства

в уверение на това, че седалището му е прехвърлено в град София и че е избран нов изпълнителен директор. То отбелязва, че пълномощното, представено от неговия адвокат пред ВКС, което е било прието, е подписано от „Аскон“ АД със седалище в град София и представлявано от новия изпълнителен директор. Дружеството жалбоподател посочва също така, че е ясно от други данни, като неговия данъчен номер или номер на фирмено дело по регистрация, които са посочени в множество документи по делото, че „Аскон“ АД със седалище в град София и „Аскон“ АД със седалище в Асеновград са едно и също юридическо лице.

14. С решение от 16 септември 2004 г. ВКС отхвърля искането за изменение на решението, постановявайки, че не може да вземе предвид новопредставените доказателства за промяна в данните на дружеството жалбоподател, тъй като страна, която не е успяла да установи определени обстоятелства в хода на главното производство, не може да поправи този пропуск в последващо производство по член 192, алинея 4 от Гражданския процесуален кодекс.

15. В хода на гражданското производство всички призовки и уведомления са връчени на адвоката на дружеството жалбоподател.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

16. Съгласно член 64 от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г., в сила по това време, загубилата делото страна възстановява на спечелилата страна заплатените от нея разноси по производството, включително възнаграждението за адвокат.

17. Член 192, алинея 4 от Кодекса предвижда, че в срок от два месеца след влизане в сила на решението всяка от страните може да поиска Съдът да измени постановеното решение в частта му за разноските.

18. Страните в гражданското производство са длъжни да посочат съдебен адрес и да уведомяват съда за всяка промяна в него (член 42, алинея 1 и член 51, алинея 1 от Кодекса).

19. Член 303, алинея 1, точка 7 от новия Граждански процесуален кодекс, в сила от 2008 г., предвижда, че съдебното производство може да бъде възобновено, когато, освен другото:

„Европейският съд по правата на човека с окончателно решение е установил нарушение на [Конвенцията] или на протоколите към нея и новото разглеждане на делото е необходимо, за да се отстранят последиците от нарушението.”

ПРАВОТО

I. ВЪВЕДЕНИЕ

6. Съдът отбелязва, че дружеството жалбоподател е оспорило решението на ВКС, с което съдът не му е присъдил разноските. Дружеството оспорва този отказ, позовавайки се на член 6, параграф 1 от Конвенцията и член 1 от Протокол № 1. Според Съда жалбата е по-подходящо да бъде разгледана само по член 6, параграф 1.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6, ПАРАГРАФ 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

21. Дружеството жалбоподател се оплаква на основание член 6, параграф 1 от Конвенцията, че Върховният касационен съд е отказал да разгледа доказателствата, свързани с промяна на данните на дружеството, както и да присъди разноските. Член 6, параграф 1, доколкото е относимо, гласи следното:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ... има право на справедливо ... гледане на неговото дело ... от ... съд ...”

22. Правителството счита, че дружеството жалбоподател само носи вина за това, че не са му присъдени претендираните разноски, тъй като не е информирало надлежно ВКС за промяната на данните си.

23. Дружеството жалбоподател оспорва този довод и поддържа жалбата си.

A. Допустимост

7. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35, параграф 3, буква „а” от Конвенцията, нито недопустимо на други основания. Следователно жалбата трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

25. Съдът отбелязва в самото начало, че настоящото дело се отнася до спор за разноските, които да бъдат присъдени на спечелилата страна в гражданско производство. Съдът се е произнасял, че производството за разноските, въпреки че по него има самостоятелно произнасяне, трябва да се разглежда като продължение на съдебния спор за материалното право и съответно като част от „решаването на

правен спор относно ... граждански права и задължения” (вж. *Робинс срещу Обединеното кралство (Robins v. the United Kingdom)*, 23 септември 1997 г., параграф 29, Доклади за присъди и решения 1997-V; *Ротару срещу Румъния (Rotaru v. Romani)* [ГК], №28341/95 г., параграф 78, ЕСПЧ 2000-V; *Макова срещу Словакия (Macková v. Slovakia)*, №51543/99 г., параграф 55, 29 март 2005 г.; *Супервуд Холдингс Плс и други срещу Ирландия (Superwood Holdings Plc and Others v. Ireland)*, №7812/04 г., параграф 29, 8 септември 2011 г.; *Пиробатис А. С. Реструктуризации срещу Словакия (Pyrobatys A.S. Restrukturalizacii v. Slovakia)* (реш.), №40050/06 г., параграф 59, 3 ноември 2011 г.; и също, съответно, *Станкиевич срещу Полша (Stankiewicz v. Poland)*, №46917/99 г., параграф 60, ЕСПЧ 2006-VI). Член 6, параграф 1 от Конвенцията следователно е приложима към производството за разноските по делото.

26. Съдът припомня, че вече се е произнасял, че за да бъде съдебното производство справедливо съгласно изискванията на член 6, параграф 1 от Конвенцията, националните съдилища трябва да разгледат надлежно становищата, доводите и доказателствата, представени им от страните (вж. *Краска срещу Швейцария (Kraska v. Switzerland)*, 19 април 1993 г., параграф 30, серия А, № 254-Б; *Квадрели срещу Италия (Quadrelli v. Italy)*, №28168/95 г., параграф 34, 11 януари 2000 г. и *Стоянова-Цакова срещу България (Stoyanova-Tsakova v. Bulgaria)*, №17967/03 г., параграф 24, 25 юни 2009 г.). Съдът е приел също, че въпреки че член 6 гарантира правото на справедливо гледане на делото, той не определя никакви правила за допустимостта на доказателствата като такива, което преди всичко е въпрос за регулиране съгласно националното право; затова ролята на Съда е да определи дали производството като цяло е било справедливо (вж., съответно, *Гефген срещу Германия (Gäfgen v. Germany)* [ГК], № 22978/05 г., параграф 162, ЕСПЧ 2010 г.).

27. В конкретния случай ВКС е отказал да вземе под внимание доказателствата за промени в данните на дружеството жалбоподател (вж. параграф 12-14 по-горе). Съдът трябва да прецени дали този отказ да бъдат присъдени разноските прави производството несправедливо.

28. Съдът взема под внимание тълкуването на ВКС на вътрешното право в смисъл, че страна по делото, която не е успяла да установи определени обстоятелства в хода на главното съдебно производство, не може да поправи този пропуск в последващо производство по член 192, алинея 4 от Гражданския процесуален кодекс, което се отнася само до изменение на основното съдебно решение в частта му за разноските (вж. параграфи 14 и 16 по-горе). Не е задача на Съда да поставя под въпрос позицията на ВКС, тъй като, на първо място, задача на националните власти е да тълкуват вътрешното право, и по-специално на съдилищата (вж., наред с много други източници, *Ван*

Кук срещу Германия (Van Kück v. Germany), № 35968/97 г., параграф 46, ЕСПЧ 2003-VII, и *Айдарич срещу Хърватия (Ajdarić v. Croatia)*, №20883/09 г., параграф 32, 13 декември 2011 г.).

29. Въпреки това Съдът счита, че при обстоятелствата по настоящото дело прилагането на това правило поставя дружеството жалбоподател в неоправдано неблагоприятно положение. Съдът отбелязва на първо място, че вътрешното право не задължава страните по съдебни дела да уведомяват съответния съд за промени в своите данни, като например преместване на седалището или избор на нов изпълнителен директор. Съгласно вътрешното право дружеството жалбоподател е задължено единствено да посочи съдебен адрес, което то е направило (вж. параграфи 15 и 18 по-горе). Освен това, след образуване на делото пред него, ВКС е приел за валидно пълномощното, представено му от адвоката на дружеството жалбоподател, подписано от „Аскон“ АД със седалище в град София и представлявано от изпълнителния директор, избран през ноември 2003 г. (вж. параграф 13 по-горе). В протокола от съдебното заседание пред ВКС от 14 юни 2004 г. също е отбелязано, че страна по делото е „Аскон“ АД – София (вж. параграф 11 по-горе).

30. Поради това, изглежда, че дружеството жалбоподател не е могло предварително разумно да очаква, че след като ВКС вече е приел „Аскон“ АД със седалище в град София и „Аскон“ АД със седалище в Асеновград като едно дружество за целите на процесуалното представителство и за участието му като страна в главното производство, то ВКС ще ги приеме за две различни дружества по отношение на разноските. Заслужава да се отбележи в тази връзка, че „двете“ дружества имат един и същ номер на фирменото дело по регистрация и един и същ данъчен номер, и те са посочени в няколко документа в делото (вж. параграф 13 по-горе).

31. Съдът отбелязва, че при тези обстоятелства дружеството жалбоподател не е могло разумно да очаква от ВКС отказ да постанови решение по отношение на разноските с мотива, посочен в предходния параграф. Освен това, доколкото ВКС е имал съмнения относно идентичността на дружеството жалбоподател, той е могъл да провери въпроса в публично достъпния фирмен регистър или в хода на производството да поиска уточнение от самото дружество жалбоподател. Въпреки това, съмненията на националния съд относно идентичността на дружеството жалбоподател са изразени единствено в мотивите на окончателното решение по делото, което заедно с последващото прилагане на процесуална норма, която, както е тълкувана от ВКС, препятства разглеждането на нови доказателства, лишава дружеството жалбоподател от всякаква възможност да опровергае съмненията относно неговата идентичност.

32. Следователно Съдът заключава, че констатациите на ВКС за идентичността на дружеството жалбоподател, взети заедно с формалния му отказ да разгледа нови доказателства в производството по разносните, както е описано в предходните два параграфа, правят производството по разносните несправедливо.

33. Следователно, налице е нарушение на член 6, параграф 1 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

8. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

35. Дружеството жалбоподател претендира 485 313,84 долара като обезщетение за имуществени вреди, което включва сумата, която е претендирана пред ВКС за разноси във вътрешното производство (вж. параграф 12 по-горе), заедно с лихвите.

36. Дружеството жалбоподател не е предявило претенции за неимуществени вреди и за разноси в производството пред Съда.

37. Според правителството не е налице причинно-следствена връзка между твърдяното нарушение по делото и иска за имуществени вреди.

38. Съдът отбелязва, че в настоящия случай присъждането на имуществени вреди може единствено да се основава на факта, че жалбоподателят не е бил в състояние да се възползва от гаранциите на член 6, член 1 от Конвенцията. Съдът не може да разсъждава какъв би бил резултатът от производството, ако ситуацията е била различна. Поради това Съдът отхвърля иска за имуществени вреди на дружеството жалбоподател.

39. В същото време Съдът посочва, че решението, с което той установява нарушение на Конвенцията, налага на държавата-ответник правно задължение не само да заплати на засегнатите лица съответните суми, присъдени като справедливо обезщетение, но и да направи избор, под надзора на Комитета на министрите, между общи и/или, ако е необходимо, индивидуални мерки, които да бъдат приети във вътрешния ѝ правов ред, за да се сложи край на нарушението, установено от Съда, и да извърши всички възможни коригиращи действия по отношение на неговите последствия по такъв начин, че да възстанови, доколкото е възможно, положението отпреди нарушението (вж., наред с други, *Илашку и други срещу Молдова и Русия (Ilaşcu and Others v. Moldova and Russia)* [ГК], №48787/99 г., параграф 487, ЕСПЧ 2004-VII). В случай на нарушение на член 6 от Конвенцията, жалбоподателят трябва, доколкото е възможно, да бъде поставен в

положението, в което той би се намирал, ако изискванията на тази разпоредба не бяха нарушени (вж., наред с други, *Лунгочи срещу Румъния (Lungosi v. Romania)*, №62710/00 г., параграф 55, 26 януари 2006 г.).

40. Съдът отбелязва в тази връзка, че член 303, алинея 1, точка 7 от Гражданския процесуален кодекс позволява възобновяване на вътрешното производство, когато Съдът е установил нарушение на Конвенцията или на протоколите (вж. параграф 19 по-горе). Поради това Съдът е на мнение, че най-подходящата форма на обезщетение в случая е своевременно да се възобнови производството и повторно да се разгледа делото в съответствие с всички изисквания на справедливия съдебен процес (вж. *Янакиев*, цитирано по-горе, параграф 90, и *Идакиев срещу България (Idakiev v. Bulgaria)*, №33681/05 г., параграф 70, 21 юни 2011 г.).

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6, параграф 1 от Конвенцията;
3. *Отхвърля* иска на дружеството жалбоподател за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 16 октомври 2012 г., в съответствие с член 77, параграфи 2 и 3 от Правилника на Съда.

Лорънс Ърли
Секретар на Отделението

Лех Гарлицки
Председател